

Forfatter: Skram, Erik

Titel: Udrag fra Gertrude Coldbjørnsen (Danske Klassikere)

Citation: Skram, Erik: "Gertrude Coldbjørnsen", i Skram, Erik: *Gertrude Coldbjørnsen*, udg. af Pål Dahlerup, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1987, s. 191. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-skrame01-shoot-idm140171025887184/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Gertrude Coldbjørnsen

Olivia Levison, en af Det moderne gennembruds skarptscende og dystre forfattere, griber et centralt niveau i *Gertrude Coldbjørnsen*: den lyse stemning. Hun var selv depressivt anlagt og havde i 1879, hvor hendes mor blev blind, en svær periode. Hun kendte Erik Skram godt og har måske vidst, at han også kæmpede mod mismod. Des bedre har hun kunnet følge den forvandlingsproces fra personlig depression til kunstnerisk lethed, som bogen er udtryk for. Hendes eget brev er i øvrigt også eksempel på en sådan forvandlingsproces. Hendes forhold til Erik Skram var kompliceret (jvf. *Det moderne gennembruds kvinder*, 1983). Han var ikke nogen opmuntrende vejleder for hendes forfatterskab; det var i denne periode, han mundtligt tog modet fra hende og skriftligt omtalte hendes noveller som »strikkede Hues» i et brev til Georg Brandes. Olivia Levisons brev har også været længe undervejs. Det er fra juli 1879; det udtrykker ikke hendes spontane reaktion, men en gennemarbejdet.

Et brev fra Olivia Levison til Erik Skram 12/3 1879 viser, at han må have læst op af manuskriptet for sine jødisk liberale venner i København:

Frederik S. [Salomon, Erik Skrams læge] og hans Hustru var enige om at rose hvad de havde hørt af »Gertrude»; jeg glæder mig meget til Fortsættelsen.

I et brev dateret 31/3 1879 – da er bogen udkommet – refererer Olivia Levison til en mislykket samtale om »Gertrude Coldbjørnsen». Hun føler, at Erik Skram har opfattet hende som taktløs, fordi hun har spurgt til modellen bag Gertrude:

Husker De hvorledes De en Aften netop sad og docerede, hvorledes det ikke kunde komme Noget af Intet, hvorledes De havde hørt en Mand fortælle Advokatens Frierscene, Festen havde De oplevet, og om jeg ikke tager fejl, De havde paa anden Haand hørt om Feddærsens Barndom? Derfor var det. Og saa troede De vel, jeg vilde have spurgt, om hun »virkelig» hed Gertrude, boede paa anden Sal og havde brunt Haar. Det var dog ikke Mening.

(Olivia Levison til Erik Skram, 31/3 1879).